

ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДГОТОВКА И ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА

Съдържание:

I. Основни положения	1
II. Технически изисквания	2
III. Структуриране на работата	2
IV. Проверка и предаване на дипломната работа	5
V. Защита на дипломната работа	6
VI. Предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство	6
Приложение 1. Модел на заглавна страница на дипломна работа	8
Приложение 2. Модел на клетвена декларация	9

I. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Всеки студент, който е завършил семестриално и е положил всички изпити, придобива статута на дипломант и може да разработи и защити дипломна работа. Условие за това е неговият успех, който не може да бъде по-нисък от мн. доб. 4.50 и успех от дисциплината, в чиято област е желаната за разработване тема, не-по-нисък от мн. добър 5.
2. Чрез дипломната работа трябва да се затвърдят теоретичните знания и практическите умения на студентите, получени в процеса на обучението им и трябва да се покажат знания и умения за самостоятелно решаване и изпълнение на определени задачи. Дипломантът трябва да умее да избира и използва методи и средства за изследване и приложение, описани в различни литературни източници (вж. Критериите за оценяване на дипломна работа).
3. Изборът на тема и дипломен ръководител се оформя официално, като студентът подава стандартна молба до Декана на Философско-исторически факултет чрез Катедрата. В молбата е отбелязана темата и ръководителят на дипломната работа, който с подпис удостоверява съгласието си. Ръководител на дипломна работа може да бъде всеки един от преподавателите, които преподават в специалността.
4. Дипломантът си уговаря консултации с ръководителя на дипломната работа, който го насочва конкретно в подготовката, помага му за разработването на структурата и чете текста. Той насочва дипломната работа към защита, след като е прочел и приел подготовения текст. Най-малко две седмици преди обявената дата за защита дипломантът предава в Катедрата две копия на дипломната си работа, оформени по стандартните изисквания.
5. При подаване на молба от страна на студента (за допускане до защита на дипломна работа), на молбата да фигурира резолюция на научния ръководител, че потвърждава допускане на текста до защита.
6. Ръководителят на Катедрата с решение на Катедрения съвет осигурява рецензент, който прави писмена рецензия и предлага на Комисията по защита да оцени работата. Основната цел на рецензията е да установи дали са спазени и в каква степен критериите за разработване на дипломна теза.

7. Рецензията на дипломната работа трябва да се даде поне три дни преди защитата, за да може дипломантът да прочете бележките и да подготви своите отговори.
8. Защитата на дипломната работа е публична, т.е. на нея може свободно да присъстват специалисти, студенти, гости. На нея дипломантът представя своята разработка. Това представяне е устно и чрез него се показва, че дипломантът познава добре проблематиката, представя своите цели и резултати. За представянето си дипломантът може да използва и технически средства, осигурени от Факултета. След това рецензентът прочита своята рецензия, а дипломантът отговаря на бележките от рецензията и на въпросите, поставени от членовете на комисията или от присъстващите.
9. След защитата дипломната работа се съхранява в архива на Факултета.

II. ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ

1. За защита се предават две копия от дипломната работа на хартия, подвързани със спирала, едно копие на електронен носител.
2. Всички страници на дипломната работа трябва да бъдат номерирани, включително и тези в Приложения. Разстоянието между редовете – 1,5 (Single е допустимо разстояние само за много дълги цитати); Times New Roman, 14 pt – което прави средно около 1 800 знака на страница при 2,5 см полета от четирите страни. Текстът – двустранно изравнен – се разпечатва само върху едната страна на листа формат А4. (Тъй като работата се подвързва, всъщност полето от лявата страна трябва да бъде 3,5 см, а от дясната – 1,5 см; възможно е и съответно 4 см и 1,5 см).
3. Заглавната страница е приложена (вж. Приложение 1). След нея се прикачва клетвената декларация за авторство (за модел вж. Приложение 2) и едва след това идват съдържанието и целият текст.
4. Дипломната работа се предава на съответния административен секретар към Катедрата, в която защитава студента в определения срок, посочен на сайта на факултета.
5. Ако в текста са вмъкнати изображения, фигури или таблици, тяхното оформяне става по преценка на дипломанта. Използването на изображения в рамките на текста е приемливо, когато информацията, която те съдържат, илюстрира текста или тяхната употреба е наложителна по смислови причини. Изображения, които само композиционно и/или естетически илюстрират текста, се включват в раздела Приложения.

III. СТРУКТУРИРАНЕ НА РАБОТАТА

1. Дипломната работа се структурира по следния начин: заглавна страница, съдържание, увод, глави, заключение, приложения, библиография
  - 1.1. Заглавната страница е приложена (вж. Приложение 1)
  - 1.2. Автореферат – кратко резюме (кратък обзор, преглед) на дипломната работа, в което се посочват същността и обхватът ѝ, основните резултати и приносът към широкото предметно поле. Включва:
    - Изложение на целите и задачите;
    - Проблема и хипотезите;
    - Посочват се направените констатации;
    - Заключение и препоръки.

Авторефератът трябва да е сбит, ясно написан, да заема не повече от три стандартни страници.

- 1.3. Благодарности са допустими, когато става дума за специална помощ и подкрепа, които студентът е получил, включително от научния си ръководител, или ако е използван или възпроизведен материал със специално разрешение.
- 1.4. Съдържание: дава ценна информация на читателя (рецензента), тъй като очертава структурата на целия дипломен проект и показва доколко логичен е подходът, възприет за анализирането на проблема. Не трябва да се забравя да бъдат посочени страниците на всички части.

Примерно съдържание:

Заглавна страница

Декларация за избягване на плагиатството, авторство (вж Приложение 2)

Съдържание

Увод

Първа глава (Глава I)

1.

1.1.

1.1.1.

1.1.2.

1.2.

1.2.1.

1.2.2.

2.

2.1.

2.2.

Втора глава (Глава II)

1.

1.1.

1.1.1.

1.1.2.

1.2.

1.2.1.

1.2.2.

2.

2.1.

2.2.

Трета глава (Глава III)

...

Заклучение

Библиография/Използвана литература

Приложение/я

Приложенията, вкл. илюстрации и таблици, не влизат в общия обем и въпреки това тяхното включване зависи от нуждите на конкретната работа.

2. Увод

- Уводът представя общата картина и привлича вниманието на читателя. В него трябва да влизат (редът на изброяването не е задължителен за реда на разполагането в увода):
  - ✓ Основните цели и задачи;
  - ✓ Изследователският проблем;
  - ✓ Хипотезите и какво се очаква да бъде намерено;
  - ✓ Изследователските методи.
- В увода е важно да се посочат границите на изследването и ако трябва да се въведе история, то необходима е само онази част от нея, която засяга темата.
- Допустимо е в увода да бъде направено кратко описание на съдържанието на главите.

3. Основната част на дипломната работа

Тук темата се разгръща, обсъжда се и се аргументира. Задължителни са ясните препратки в бележки под линия към текстовете, които съдържат доказателствен материал или подкрепят твърденията на автора.

4. Цитиране

Когато студентът цитира цялостни изказвания на други автори или преразказва част от тяхно изказване, той задължително посочва в бележка под линията на кого е цитатът. Съществуват така наречените затворени и отворени цитати. В първия случай чуждото изказване се прилага точно и се слага в кавички, а във втория – се представя само част от него и не се поставят кавички. По отношение на цитирането могат да бъдат приложени няколко основни правила:

- чуждите изказвания се цитират само когато чрез техния авторитет и значимост се доказва собствената научна теза;
- цитираните пасажии са достатъчно обширни, за да може ясно да бъде представена тезата на техния автор;
- собствените интерпретативни заключения трябва да бъдат в близък обем до цитираните пасажии. Ако цитирането на чужда литература по зададената тема доминира над собствените наблюдения на дипломанта, се приема, че дипломната работа е твърде реферативна и това също може да се посочи като слабост от рецензента;
- когато в дипломната работа се използват изказвания на личности, които са направени в личен разговор и/или интервю с дипломанта, това също ясно се посочва с бележка под линия;
- когато се цитират изказвания, които са достъпни в интернет, дипломантът посочва това, като написва името на автора и заглавието на текста, след това, че то е „достъпно на адрес” и дава точния URL адрес на интернет страницата. Накрая в скоби посочва датата на своето последно посещение на страницата, когато даденото изказване е било налично на нея.

Изпуснати или сгрешени цитирания се посочват от рецензента като слабости на дипломната работа.

Дипломантът/ката следва да обърне внимание на съществената разлика между библиографското описание на бележките под линия и представянето на литературата в края на работата.

5. Заключение и препоръки

Както се вижда от предишната точка, заключението и препоръките могат да бъдат вплетени в изложението или разработени изцяло отделно. Независимо от избрания вариант те трябва да са ясни и точни. **Заключенията** трябва да очертаят какво произтича от текста. Те трябва да са тясно обвързани със съдържанието му и никога не бива да въвеждат нови неща. **Препоръките** трябва да са насочени към подобряване на ситуацията, която е обсъждана в дипломната работа, и трябва да предлагат ясна линия на действие.

6. Библиография (или Използвана литература)

- Когато е по-обширна, добре е библиографията да бъде представена структурирано.
- Това, което е важно да се помни, е, че текстовете, на които авторите се позовават, осигуряват доказателства за твърденията им.
- Литературата съдържа списък на имената на авторите и на техните произведения, които дипломантът/ката е използвал/а.
- Много е важно в литературата имената на авторите да бъдат подредени по азбучен ред. Първо се подреждат в списък тези на кирилица (на български език и след това на руски език), а после в списък са тези на латиница (английски, немски ... и т.н. език).
- В литературата могат да бъдат изредени и адресите на интернет сайтове, което става в нейния край.
- Ако са използвани документи, те също могат да бъдат посочени, като се обособяват в отделна категория.

7. Приложения

Тук попада материал, който би прекъснал хода на основния текст. В приложенията може да влезе:

- информация, която е полезна за разбирането на работата, но не е от съществено значение за текста;
- информация, на която многократно се е правил позоваване в текста, т.е. тя не може да намери определено място в него;
- таблична информация или други сложни данни, които ще нарушат текста;
- подкрепящи доказателства, които обаче не са в обичайни публикувани източници, като напр. писма и др. п.;
- илюстрации.

Всяко приложение трябва да има номер и заглавие, ако е необходимо следва да се посочва и източникът му.

IV. ПРОВЕРКА И ПРЕДАВАНЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Когато студентът е готов с дипломната си работа, той я предава на своя научен ръководител за прочитане и оценка. Предаването става по имейл или чрез разпечатване текста на хартия, според предварителната договорка между дипломанта и неговия научен ръководител. Възможно е, ако

бъде изявено желание, студентът да предава отделните части на дипломната си работа в момента след тяхното приключване. След като научният ръководител прецени, че текстът на дипломната работа отговаря на научните цели, той дава съгласие за допускане на дипломанта до публична защита.

V. ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА

Защитата на дипломните работи става пред комисия от преподаватели, определени от състава на всяка катедра. Защитите на дипломните работи са публични и на тях присъстват комисията, други преподаватели, дипломантите, други студенти и гости.

Самата защита протича в следния ред:

1. След като бъде поканен за защита, дипломантът/ката накратко представя темата и съдържанието на дипломната си работа, т.е. своя автореферат. Представянето трябва да е в рамките на 10 минути, което е 3-3,5 стандартни страници. Ако дипломантът говори по-дълго, е възможно да бъде прекъснат от комисията. В представянето следва да се обърне внимание на особеностите на разработената темата, на собствените наблюдения, на изводите. Дипломантът/ката може да чете, преразказва или импровизира представянето си, като изборът е по лична преценка. Трябва обаче да се има предвид, че е възможно да бъде притеснен/а на самата защита, така че е добре все пак да има подготвен текст. Препоръчително е да съгласува текста на защитата си със своя научен ръководител.
2. След това рецензентът представя рецензията си. Ако рецензентът отсъства, рецензията се прочита от някой от членовете на комисията или от друг преподавател от катедрата.
3. Членовете на комисията, другите преподаватели, студентите и гостите също могат да задават въпроси на дипломанта. Въпросите са свързани с характера на темата и със съдържанието на дипломна работа. Хубаво е студентът да си е подготвил лист и химикал, с които да си води записки.
4. Дипломантът/ката отговаря на зададените въпроси и/или критики, като започва от поставените в рецензията. Тъй като запознаването със съдържанието на рецензията става предварително, отговорите също може да бъдат подготвени предварително. След това отговаря на другите въпроси по реда на задаването им.
5. Председателят на комисията благодари и с това защитата на дипломната работа приключва.
8. След като преминат всички включени в списъка студенти, комисията се оттегля на заседание за обсъждане и определяне на оценките.
9. Когато комисията е готова, на дипломантите им се съобщава получената от тях оценка. Оценяването на дипломната работа е комплексно. Крайната оценка равнопоставено оценява качествата на дипломната работа и начина, по който дипломантът я е защитил пред комисията. Ключово за оценката на комисията е предложението на рецензента на дипломната работа.
10. След края на защитата дипломантите могат да вземат единия от разпечатаните на хартия екземпляри на своята дипломна работа.

VI. ПРЕДОТВРЯВАНЕ, УСТАНОВЯВАНЕ И САНКЦИОНИРАНЕ НА ПЛАГИАТСТВО

1. Плагиатството се дефинира като използване на думи или идеи на друг човек, чрез включването им в дипломната работа и представени от студента/ката като собствени,

например чрез копиране, превод на авторски текст или перифразиране без позоваване на автор.

Например:

- използване на всякакви цитати от публикувани или непубликувани работи на други лица, независимо дали са публикувани в учебници, статии, уеб базирани ресурси или в някакъв друг формат, при което няма позоваване на автор и/или цитатите не са ясно идентифицирани като такива;
- използване на думи или идеи на друг човек, леко променени или перифразирани, за да изглеждат различно от оригинала;
- обобщаване на идеи, решения, диаграми, фигури, или компютърни програми на друг човек, без позоваване на автор в текста и/или без посочването му като източник в библиографията;
- използване и/или закупуване на услуги за разработка на дипломната работа;
- използване на изтеглени от интернет материали без цитиране и/или позоваване на автор.

Преподавателите и научните ръководители на дипломантите трябва да запознаят студентите, изготвящи дипломната си работа, с характеристиките на плагиатство, както и да посочват примери за непреднамерено плагиатство на ранен етап в подготовката на дипломната работа.

2. Рецензентът и комисията, която оценява дипломната работа, носят отговорност за идентифициране на плагиатството.
3. При установяване на плагиатство, умишлено или непреднамерено в дипломната работа рецензентът трябва ясно да посочи неправилно цитираните и/или реферирани текстове, като и източниците, от където са текстовете.
4. Комисията докладва по въпроса в писмен вид на Декана и Заместник декана по учебна дейност и Етичната комисия. Твърденията за предполагаемо плагиатство трябва да се придружават от документи, удостоверяващи, че всички източници на плагиатството в текста могат да бъдат недвусмислено идентифицирани. В този контекст, всички текстове с плагиатство трябва да бъдат ясно маркирани, а съответните първоизточници – ясно посочени.
5. Дипломната работа се спира от защита и на студента се отнемат студентските права.
6. Учебен отдел съхранява копие от решението и заповедта в досието на студента.

Приложение 1. Модел на заглавна страница на дипломна работа

Приложение 2. Модел на клетвена декларация

Приложение 1

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”

ФИЛОСОФСКО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра „.....”

(на мястото на точките се изписва името на катедрата, към която ще защитите дипломната си работа)

.....

(Заглавие на дипломната работа)

Дипломна работа за придобиване
на образователно-квалификационна степен „.....”

(на мястото на точките се изписва степенята за завършено образование „бакалавър” или „магистър”)

Дипломант: подпис

(име на дипломанта)

Научен ръководител: подпис

(.....)

Специалност: ..... *(име на специалността)*

Фак. № ..... *(факултетен номер)*

(на мястото на точките се изписват академич. длъжност, научната степен и двете имена на научния ръководител)

Пловдив, ... (месец и година на защитата)

Клетвена декларация

От _____, студент във ФИФ,
специалност _____, фак. №. _____

Декларирам, че писмената разработка на дипломна работа на тема:

.....
.....

е авторска. Използваните от мен публикувани и непубликувани писмени документи са коректно цитирани в текста и описани в библиографията.

Пловдив, _____

Подпис: